

EU:n epävirallinen ulkoministerikokous (Gymnich) Kööpenhaminassa 29.-30.8.2025

EU:n epävirallinen ulkoministerikokous (Gymnich) 29.-30.8.2025

Epävirallisen kokouksen aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne ja ulkoasiainneuvoston työtavat. Viimeksi mainittu aihe jäi lopulta pois, sillä keskustelut muissa asioissa venyivät pitkiksi.

Kokouksen fokuksena Ukrainaan liittyen olivat toimet, millä lisätään painetta Venäjää kohtaan. Esillä olivat 19. pakotepaketin valmistelu sekä varjolaivastoon vastaaminen. Ukrainan ulkoministeri Sybiha osallistui videoyhteydellä Venäjän painostustoimiin keskittyneen asiakohdan alustajana ja keskustelussa olivat läsnä Iso-Britannian, Islannin ja Norjan ulkoministerit. Laajaa tukea osoitettiin käynnissä olevaan kolmen raiteen etenemiseen; ylläpidetään vahva tuki Ukrainalle, lisätään painetta Venäjälle ja panostetaan diplomaattiseen vaikuttamistyöhön.

Lisäksi käytiin substantiivinen eri näkökulmia huomioinut keskustelu Venäjän keskuspankin pysäytetyistä varoista.

Lähi-idän osalta keskusteluiden päähuomio oli Gazan tilanteessa. Asiasta käytiin pitkä keskustelu. Kokouksessa oli pohdintaa siitä, mitä EU voisi tehdä humanitaarisen tilanteen helpottamiseksi ja Israelin hallitukseen vaikuttamiseksi.

Iran ja E3:n snapback-päätös oli esillä, mutta asiasta ei käyty laajaa keskustelua.

Tanskan isännöimä 29.–30.8. epävirallinen EU ulkoministerikokous (Gymnich) järjestettiin Kööpenhaminassa. Epävirallisen illallisen vieraina olivat Svetlana Tsihanouskaja, kesällä vapautunut Sjarhei Tsihanouski sekä samanmielisten maiden UK, NO ja IS ulkoministerit. Tavanomaiseen tapaan ulkoministerit keskustelivat 1+0 kokoonpanossa. Suomelta kokoukseen osallistui ulkoministeri Elina Valtonen.

1. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa; paineen lisääminen Venäjää kohtaan (pakotteet, varjolaivastoon vastaaminen)

EU:n korkea edustaja (KEVP) Kallas esitteli kolmen raiteen strategian (Ukrainan tukeminen, Venäjän painostaminen, diplomatian tehostaminen) etenemistä. EU on diplomaattisen raiteen vaikuttamistyössä keskeisesti mukana. Turvallisuusaiheita työtetään EU:ssa kuin myös halukkaiden koalitiossa. Tiedostetaan rahoittamiseen liittyvät haasteet. Kallas vetosi EU-jäsenyysneuvotteluissa etenemisen puolesta. EU:n 19. pakotepaketti on valmistelussa. EU:lle on tärkeää pitää yhteyttä kolmansiin maihin mm. YK:n yleiskokouksen ministeriviikon aikana huomioiden etenkin alueelliset toimijat.

Ukrainan ulkoministeri Sybiha osallistui asiakohdan alkuun videoyhteydellä. Venäjä on kiristänyt iskujaan. Kiovassa vahingoittuivat 28.8. EU-delegaatio ja British Council. Ei näkyvillä, että Putinilla olisi

aietta lopettaa sotaa. Toivosta ei tule luopua – Venäjä on painostettava neuvottelupöytään. Washingtonin 18.8. kokous oli menestys. Ukraina arvostaa laajaa kollektiivista rintamaa, jossa työtä tehdään entistäkin tiiviimmin. Ukraina toivoo laillisesti sitovia takuita maansa turvallisuuden perustana oleville omille vahvoille puolustusvoimille. Ukraina toivoo mittavaa pakotepakettia niin EU:lta kuin muilta liittolaisilta. EU-jäsenyyden edistäminen on Ukrainalle hyvin tärkeää.

Keskustelussa enemmistö puhui 19. EU:n pakotepaketin pikaisen edistämisen puolesta. Varjolaivastoon kohdetuvat toimet olivat esillä niin alusten listaamisen kuin kolmansiin maihin vaikuttamisen osalta.

Suomi painotti toimia, joilla edesautetaan kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamista. ”Stop the killing” on tärkeää, jotta rauhanratkaisusta päätettäisiin tulitauon vallitessa. Uuden pakotepaketin valmistelu ja varjolaivastotoimet ovat tärkeitä, mutta lisää voisi tehdä Venäjän painostamiseksi tuontitariffien korottamisen kautta. Korkea edustaja Kallas tarttui ulkoministeri Valtosen keväällä tekemään esitykseen uusien tariffien asettamisesta Venäjälle sanktioiden lisäksi.

2. Venäjän pysäytetyt varat

KEVP Kallas oli todennut kesän Eurooppa-neuvostossa saavutetun päätöksen Venäjän keskuspankin pysäytetyistä varoista. Venäjällä on velvollisuus maksaa korvauksia, eikä ilman tätä varoja tulla palauttamaan. Venäjän keskuspankin pysäytettyjen varojen pääoman käyttöön liittyviin riskeihin on jäsenmailla edelleen erilaisia näkemyksiä, joita kuultiin tässä epävirallisessa kokouksessa.

Keskusteluun osallistui talouspolitiikan ja tuottavuuden komissaari Dombrovskis, joka toi esiin suuret tarpeet niin rahoitus- ja sotilaallisen tukeen. Komissio on tutkimassa vaihtoehtoja rahoitusvajeen umpeen kuromiseksi, ml SAFE-välineellä. Keskustelussa myös peräänkuulutettiin konkreettisia keinoja, joilla lievennettäisiin riskejä liittyen pysäytettyihin varoihin.

3. Lähi-itä (Gazan tilanne, Iran)

Gazan osalta KEVP Kallas painotti humanitaarisen tilanteen katastrofaalisuutta, jonka helpottaminen on edelleen EU:n ensisijainen tavoite. Kallas on ollut tiiviisti yhteydessä Israelin UMI Sa'ariin. Rauhanpyrkimysten osalta tosiasia on, että koska EU ei puhu Hamasin kanssa, on mukana muita sovittelijoita. Keskustelua käydään EU:n konkreettisten toimenpiteiden mahdollisuudesta.

Jäsenmaiden pitkässä keskustelussa kuultiin tunnettuja kantoja. Humanitaarisen tilanteen viimepäivien eskalaatio ja toimittajien kuolemat kuulsivat kommentteissa.

Gymnichissä sovittiin EU27-yhteislausunto, jolla vedottiin siihen, että palestiinalaisedustajien viisumien hylkypäätökset peruttaisiin ja he saisivat isäntämaavelvoitteiden mukaisesti tarvitsemansa maahantuloluvat osallistuakseen YK:n yleiskokoukseen.

Iranin osalta oli todettu, että snapbackin aktivoinnista oli kaksi päivää aiemmin tullut E3:n päätös ja nyt on käynnissä 30 päivän jakso, jolloin tulisi saada aikaan diplomaattinen ratkaisu. KEVP Kallas on valmiudessa osallistumaan tähän osaltaan. Asiasta ei käyty laajaa keskustelua.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Valtonen